Број 195. У Новом Саду у уторак 7. (20) септембра 1910. Година XLV.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску над се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Појединим бројевима од петка цена је: за целу годину 2 круне, на целу годину 4 кр. за остране земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊИ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА у РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 30

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Накнадни избори за српски народни црквени сабор.

У четвртак, на појутарје Мале Госпојине, биће на три места накнадних избора за српски народни црквени сабор. У Ср. Карловцима, у Новом Саду и у ердевичком срезу.

На општим изборима победила је у свима тим местима српска народна радикална странка са својим кандидатима. Хајдучки сабор је на многим местима прогласио, да су изабрани они, који су добили мањину, а за поменута три места одредио је нове изборе Надао се, да ће самосталцима и подрепашима испасти за руком да на овим местима изаберу своје људе

Али како? У Новом Саду је саборски одбор суспендовао црквени одбор. Но није им пошло за руком, да епархијски административни одбор бачки именује подрепаше у привремени црквени одбор.

Епархијски административни одбор, који је у радикалним рукама, није хтео да именује привремени црквени одбор од самих радикала. Именовао је и неколико људи у одбор, међу њима и председника, који нису радикали, и о којима нико у Новом Саду не може претпоставити, да ће у корист радикала чинити неправде. То је свакоме био доказ, да радикали и не помишљају ма и на најмању неправду.

Кад је дошло до састављања бирачке листе, онда је привремени црквени одбор новосадски био строг, али и праведан. Поставио је начела. Утврдио је ко може по закону бити бирач, ко не. И ко год је испунио законске обвезе, сваки је уврштен у бирачку листу; ко год није, тај је брисан. Није било речи о људима, него о начелу.

Н. пр. решено је: Ко је год осуђен због злочина, не може бити бирач. Ко је осуђен због преступа, може. Јер то и изборни ред не забрањује, а тако је то и саборски одбор још давно решио И за кога год је званично установљено да је био осуђен због злочина, брисан је из бирачке листе, а нико није ни питао, ко припада којој странци. И решено је, да сви који нису плаћали лањске године парохијал, не могу бити уврштени у бирачку листу. И ту се опет није питало ништа више Сви су они избачени, па ма којој странци припадали. Све ово је решавано једногласно, јер су сви видели да је то праведан начин.

Подрепашима то није право. Они су хтели у своју корист; хтели су бирачку листу на неправди, јер иначе они не могу победити. Али нигде не пише у закону, да се бирачка листа мора састављати у корист подрепаша на неправди, те тако им се није ни могло ни смело учинити по вољи.

А како је било у Сремским Карловцима? Тамо је црквена скупштина радикална, али је црквени одбор у рукама подрепаша Ту је одбор биран делимице у време, кад су и радикална и самостална странка припадале коалицији, те се није много гледало на страначку боју То се сад свети радикалима.

Јер карловачки самосталци у одбору чим осетише већину, почеше радити по свом начелу. А њихово је начело, да свеураде у корист своје странке, па ма сто пути погазили закон Тако су и радили. Они нису поставили никаква начела, по којима ће радити. Него су питали: Ко је чији? И избацили су из бирачке листе радикале, који су били осуђени због преступа на глобу, а оставили су у бирачкој листи своје, који су били осуђени због најтежих злочина Бацили су из листе радикале, који су платили парохијал, а мећала су у листу патријархове слуге и друге зависне, који никад нису плаћали парохијал.

Кад су поједини одборници питали: Како то сме да буде? И кад су доказивали да је то груба, нечувена неправда, онда су се самосталци само кезили и викали: Да гласамо!

Ето, тако су радили они, а ено како су радили радикали.

У ердевичком изборном срезу уништен је избор, што председник, самосталац, није хтео да даде радикалним изборницима веровницу. Ти радикални изборници гласали су без веровнице.

Кад је хајдучки сабор уништио избор због те формалности, шта му је била дужност? Без сумње да нареди саборском одбору, да казни тога председника, који је својим незаконитим држањем осујетио правилан избор И да нареди, да се веровнице издаду изборницима. Јесте! Али је тај председник, који неће да врши закон — самосталац. А изборници, којима не потврђују њихово право, радикални су.

Саборски одбор није ништа учинио у тој ствари. Њему је мило, што има такав председник, који неће по закону, јер то иде против радикала. Кад је кандидат радикалне странке др. Светислав Новак тражио од патријарха да сазове седницу административног одбора, па да се та ствар уреди, патријарх није то учинио. Међутим је и у ердевичком срезу такав поступак изазвао силно огорчење против хајдучког сабора и против свију њихових јавних и тајних помагача. Тамо у Карловцима и у Новом Саду све што има поштења и части огорчено је против овог подрепаштва, и на свима изборима показаће се презирање народа према насилницима.

Ти ће избори показати, да је наш народ будан, и да не дозвољава да њиме чине ма шта. То ће показати гласање. А сви, који очекују да се народна свест покаже на прекосутрашњим изборима, биће задовољни.

Писмо из Београда.

Комбинације о промени српске владе. — Оплетакарење у београдском и цетињском двору — Нови зајам и оружање војске. — Маневри српске војске.

Министар просвете Јован Жујовић већ је неколико пута изјавио, да ће одступи

ПОДЛИСТАК.

УЧИТЕЉЕВА КЋЕРКА.

— Мартин Зелди. —

Јелена Ковачевић, учитељева кћерка, беше сплетена лепота. Лице јој беше јако неправилно. Да друго не спомињем, само то да јој је нос подобро превазилазио меру, којом су обично на старим бакрорезима мерили нос матере Граха. Беше то некако нос заповедљив и завладљив, ко га би — бадава би крио — мало на више држала. Коса и очи јој беху црне, које заносише и нехотице човека, кад би се загледао у њих.

Што се тицало њене образованости, у том се мнења разилажаху. С једне стране морало се признати, да вештачки свира на гласовиру, а с друге стране се јако сумњало, да зна француски. Истина, ово се последње дало тешко посведочавати, јер у Ветринцима, где јој је отац био учитељ, нико жави није знао француски. А мртви се у оваким тугаљивим стварима неће да изјашњују.

Јелена је имала богатих рођака. Један јој је стриц, Андрија Ковачевић, био управитељ на оближњем грофовском спахилуку. Био је то чуен, имућан човек, који се извозио са својим кћерима, двема плавим, мало пегавим девојкама, на четири коња.

Рођакали су се, али онако, како се то већ рођака богат рођак са сиромашним. Управитељ је био према своме брату, учитељу, издашнији у саветима, него у поклонима; једино што му је сваке године слао три џака брашна али и то не од најбољег И протумачио му је, да је брашно много здравије, кад се измеша са мекињама.

Један од силних савета, био је најчешћи тако рећи сталан, да кћерку не образује за какву велику госпођицу.

— На што ти то? — питао га — ваљда тек не мислиш, да ће је запросити ка кав спахија?

Сиромах уча зачста није мислио на тако што, па ипак се десило... Но хајдмо редом.

Десило се то на неком балу. Сваком је упало у очи, а по мало и вређало, што Сава Петровић, син петровачког богаташа, цело вече игра само са учитељевом кћерком. Многе је вређало што овај богаташ за кога се знаде да је наследник дванаест хиљада јутара земље, цело се вече удвара само учитељевој кћерци.

Може се замислити колика је завист поникла у душама брижних мамица. Овај је богаташ тек онако случајно дошао на бал, као закупник лова на грофовском спахилуку. Вест, да ће доћи на бал Сава Петровић, побудила је у срцу многе матере неке извесне наде и жеље. Трошкови око балских хаљина јако поскочише. И сад ето шта се догодило? То, да овај гаван, није никог приметио на балу осим учитељеве Јелене!

Ово се можда још може опростити Петровићу, али учиној кћерци никада. Између оних, који се највише и најискреније срдили и беснели, морамо у првом реду споменути господина управитеља и његову породицу.

Сутра дан доби овај бес одушке код управитељевих. Чули се ту свакојаки изрази и речи.

— Шта велиш о оној Јелени? — питаше управитељ за ручком.

Жена рече своје мнење.

— Била је безобразна, као...

Лупила се по усти. Пред кћеркама се ипак устручавала да употреби онај израз, који је за женску највећа увреда. Али јој се видело на лицу, да се једи, што не може да га искаже.

И онда поче да набраја страховите појединости из понашања Јеленииног. Како је намигивала, како је прћила усне.

— Па шта хоће та девојка? Шта само хоће?

Ово питање понављаху неколико пута цело после подне. Управитељ тамо пред вече, почео се некако изражавати, да ће он канда прекинути свако сродство са учитељевима. Напослетку, па као отац, мора пазити на добар глас својих кћерки.

— Јер човека пресуђују по рођацима.

О вечери се изненадише управитељеви, дође му брат-уча сав збуњен. Једва је могао да нађе места, где ће да мете капу.

— Драги Андро — рече предишњи —

ти, па је ипак остао у министарском званју. Али сада је одлучио, да коначно иступи из министарства. Њега ће привремено замењивати Јаша Продановић министар народне привреде, који ће приликом промене у министарству напустити министарство привреде и преузети министарство просвете. Београдски су листови пуни разних нагађања о саставу новог министарства. Веле, да ће Никола Пашић отићи за посланика у Петроград. Милован Миловановић за посланика у Беч, а Јован Жујовић у Лондон. Министарство спољних послова преузео би др. Миленко Весић, садашњи посланик у Паризу а веза се, ко ће њега заменити у Паризу. Министар-председник био би Стојан Протић, који ће и даље бити министар финансија. Љуба Јовановић остао би министар унутрашњих дела, Ђока Несторовића био би министар правде, Илија Гојковић министар војни, В. Вуловић министар грађевина, за министра народне привреде још није нађен погодан кандидат.

— Долазак бившег престолонаследника Ђорђа изазвао је у Београду велике трзавице. Он је по несрећи својој запао у друштво оних, који су увек уживали у изазивању трзавица. Ти исти људи су пре нападали престолонаследника Ђорђа, јер су им то заповедали из Беча. А сада га хвале и приређују му свечане дочеке. Нису они дочекали краљевића Ђорђа зато, што су га волели, него зато што су ти ме хтели да напакосте данашњој влади. Ти људи хоће на туђ рачун да изазову борбу између краљевића Ђорђа и брата му, престолонаследника Александра. Тај раздор треба да створи Србији трзавице и да је ослаби. А краљевић Ђорђе доста је кратковид, па се довео за познатим спеткарошима и измећарима. Ти спеткароши били су у служби краља Милана и његових покровитеља. Сада стварају раздор у београдском двору, као што га стварају и у цетињском двору.

Ову спеткашку дружину предводи познати Штајнхарт, с којим су у савезу Стеван Ћурчић Стеван Радосављевић-Бдин, Мићић, Милош Живковић и остала им браћа. Све је ове скупио око Кнежевића Мирка бивши српски пуковник Константиновић, тест Мирков. Он као рођак Обреновића држи, да има право на српски престо, који би он радо уступио своме зету кнежевићу Мирку и кћери својој Наталији. Они горе од жеље за престолом. Пошто нису успели у Београду, створили су дружину на Цетињу, која хоће да одгурне престолонаследника Данила у корист кнежевића Мирка. Колашинска завера хтела је да спречи тај преврат. Зато је кнежевић Мирко са министром Пламенцем и Мартиновићем наредио, да се стрељају Ђановић и другови. Због тога су Пламенац и Мартиновић одступили. Под утицајем своје несрећне околине кнежевић Мирко затвара невине људе и убија их. То је и то радио и краљ Милан а све то бива по заповестима које донеси Штајнхарт. Хоће ли краљ Никола имати доста одлучности, да расчисти ту жгадију са Цетиња, видећемо али кнежевић Мирко ће направити нова чуда, ако се буде и даље погодовало његовој обести и необузданости.

Питање наследства престола у Србији опет се јавља. Пашићева влада тражи, да краљевић Ђорђе отиде у Чачак, где је пук, у ком је он капетан. Краљ Петар се томе противи, јер је краљевић Ђорђе болестан, па треба да се лечи. „Мали Журнал“ пише, да питање наследства престола још није решено. Ово се мора решати у великој народној скупштини. Обична скупштина није могла узети на знање оставку краљевића Ђорђа. Као што се види, ствар се ова не скида с дневног реда.

— Иако је са полузваничне стране побијена вест о склапању новог зајма, ипак се говори, да ће српска влада подићи један повећи зајам. Говори се о 150 милиона динара, од којих би се 100 милиона употребили на оружање војске, а 50 милиона на градњу железница. Упада у очи, да је ова вест поново избила после састанка Миловановићевог са руским министром спољних послова Извољским. Кад се Миловановић вратио имао је договор са Пашићем и војним министром Гојковићем. О чему су се договарали, не зна се поуздано, али после тога договора избила је вест о зајму и оружању војске. Још се говори, да ће се ове јесени приредити већи маневри српске војске. Све се ово чини с обзиром на замршене прилике на Балкану □

Изборна борба у Хрватској и Славонији.

Из Осека јављају, да су тамо били подбан Чаврак и предстојник просветног оделења Амруш. Преговарали су са Пинтеровићем и Најманом о стварању нове странке. Тражили су од Пинтеровића и Најмана, да одмах сазову конференцију у којој би се имало изрећи образовање владине странке. Колико су Чаврак и Амруш успели, видеће се ускоро. Чаврак је посетио грофа Нормана, а Амруш бискупа Крапца у Ђакову. Пинтеровић је за 13 (25) септембар сазвао збор својих бирача у Осеку, да положи рачун о своме раду. Том ће приликом говорити о политичким питањима. Свакако ће на том избору објавити иступање из коалиције и ступање у Томашићеву странку. После банове поруке преко „Народних Новина“, да он ради по вишој заповести, нема више ни говора о заједничком раду са Прибићевићем и друговима.

*

Организација српске народне радикалне странке за митровачки котар (Митровица Велики Радинци, Шашинци и Вогањ) одржаће ускоро састанак ради истицања кандидата. И организација мартиначког котара одржаће ускоро састанак. Бивши мартиначки посланик Стјепан Чучковић препоручује се по селима, али народ неће ни да чује за њега. Чучковић није ни уста отворио у корист народа, а и како ће, кад не уме говорити. Самосталци ће у Земуну гласати за Чаврака, а у Карловцима за Лазу Секулића. Гаврић Манојловић био је у Илоку, али се уверио да је свабио шеве. Говори се, да ће се у Илоку кандидовати и познати дрекавац Елеговић, који треба да омогући победу владином кандидату архимандриту Бранковићу. И социјалисте се крећу. Бивши посланик Кораћ одржава бирачке скупштине. Он ће се кандидовати у Шиду. Никола Петровић кандидоваће у Старој Пазови само под условом: да буде изабран и за посланика у пештанском сабору. То му је обећано, а да ли ће бити испуњено, видећемо.

*

Пишу нам из Горње Крајине:

Буду Будисављевићу одзвонило је у вргинмоском котару, исто тако Јови Бањанину на Удбини. Уопће се по самосталце невгодно развијају прилике. То ће показати избори. Зато се Прибац осврће, не би ли где нашао други котар. Бацио је око на Ириг, а узда се у помоћ Анатолијеву, али Анатолије не сме, јер неће да се замери Томашићу.

Политички преглед.

Размирице Чеха и Немаца у Аустрији.

Између Чеха и Немаца још нису прекинути преговори, иако нема скоро никаква изгледа на успех. Чешки конзервативци и велика посједница саветовали се у Прагу и вољни су да посредују између народних заступника чешких и немачких, ако ови затраже њихово посредовање. Становиште Чеха је тачно означено, и од тога становишта не могу одступити. То становиште обележио је у чешким листовима један од вођа, др. Шкарда. Он каже: Ми не можемо нешто обећати Немцима, што је у противности са уверењем наших бирача и са основним начелима нашег програма. Ми хоћемо и чешком и немачком народу у Чешкој да осигурамо потпун и

десило се тако нешто, да нисам могао да издржим да не дођем до вас. Не знам где ми је глава.

— Шта се догодило? — запита управитељ сухо.

— Па са Јеленом...

— Тако?!

Да... Онај Петровић, који је јуче на балу...

— Па?

— Заиста, не знам, где да и почнем. Глава ми заноси.

— Па почни ма где — нуткао га управитељ.

— Та да.. страшно.. то јест не мислим тако... Јелена је невина.

— Знамо већ, знамо!

— Кажем вам, не знам како се то десило. — Али тако изненада, неочекивано...

— Валда ти није кћерка ускочила?

— Још нешто чудноватије.

Управитељка тако се зачудила, да је од чуда зинула. Шта може бити чудноватије и од ускакања? Та у њему је све, почевши од веселог до жалосног.

— Валда, да шиљем девојке из собе? — запита учу.

— Не треба. Могу чути и оне. Само и опет кажем чудновато, та јуче је први пут видео моју кћер.

— Но, та шта хоће са твојом кћерком?

— Хоће да узме за жену.

— Петровић?!

— Да, он. Просио је.

Управитељ учини озбиљно лице. Затим рече:

— Брате Никола, нисам те никад држао за каквог избраника, али да си толики во, ипак нисам мислио.

Затим му протумачи, како човек страховито мора бити дегиљаст, глуп, да овако што узме озбиљно. Деран се навукао шампањера надерао се и т. д.

Овако заврши:

— Боље би урадио, да одеш кући и добро натрешнос твојој кћери, јер оно што је радила јуче, није баш лепо. Одмах сам знао да ће се излећи каква брука. Јесам ли вам рекао?

Уча се трудио, да се извини. Клео се, да он никад мислио није на то, да оваког зета добије. Али шта може он, кад је овај деран полудео? Он му је богме обећао кћер, па сад људи нека говоре, шта хоће.

— Па тај деран, није ни пунољетан — обавештавао га је управитељ.

— Разуме се да није. Сватови ће бити кроз годину и по дана.

— Но дотле ће — рече управитељ — доста воде протећи Дунавом.

У овом је управитељ имао потпуно право, али што се тиче другога — био рђав пророк. После годину и по дана, дође Петровић да одржи свечано прстен. Дошао и отац с њиме.

Дакле, ту нема шале. Управитељ уједанпут окрену лист. — Видим — рече, — да се ови не сиграју на пасуље.

Као најстарији и најближи рођак, захтевао је, да он води целу ову ствар. Он ће већ све то удесити.

— Моје две кћери, биће енге. Прстен ће се одржати код мене а не у учитељевом стану. Да не виде сиротињу. Показаћемо ми, да ни Ковачевићи нису никли на зови.

У управитељевом стану удесило се све што је потребно. Све се то дало на посао. Управитељка не зна куда ће од радости. Већ неке две године како је добила од стрица архимандрита дванаест пари сребрних ножева, виљушака и кашика. Биће их управо дванаест за столом, наиме: ђувегија, млада, она, муж, две кћерке, стари Петровић, котарски предстојник, парох, ишпан и писар. Биће за сваког. Надала се, да ће се сваком допасти „есцајг“. Сама се собом бринула о постављању и свему. Затим наређиваше:

— Овде ће седети овај, овде онај...

Собарица је пажљиво слушала. Затим запита:

— А где ћемо поставити господину учитељу?

Управитељка се угризе за језик. Сасвим је заборавила на учу, на оца младиног и страшно се ражљути. Читаво плачући рече:

— Ето ти сад, неће доста бити „есцајга“!

Затим додаде:

— Шта ће нам овде тај матори магарац?

— ор. —

равноправан сталан положај. Али никад нећемо пристати на нешто, што би било опасно по недељивост и јединство наше земље као и по равноправност, једног и другог народа на подручју чешке краљевине. На тако што не можемо никад пристати, па ма како биле велике претње, штете и назадак, што би наступеле по земљу и народ због нерада земаљског сабора. — Немци пак у „Прагер Тагблату“ обележавају своје захтеве, неће од њих да одступе и траже од чешких посланика јамчевине, да ће се њихови захтеви испунити. Њихови захтеви пак иду за тим, да се Немцима у Чешкој осигура неки изнимав положај, да буду држава у држави. Како становишта Чеха и Немаца посве стоје у противности, а ни једни ни други неће да попусте, то од споразума не може и неће бити ништа. Чешко становиште је посве исправно и оправдано, немачки пак захтеви су неоправдани и претерани, те била борба како жестока, на крају Чеси морају победити.

Положај у Грчкој. Грчка народна скупштина није до сада још решила да ли да се претвори у уставотворну скупштину или само да спроведе ревизију устава на најширем основу. Када је у народној скупштини требало о томе гласати, није био на окупу потребан број чланова Ипак се видело да је већина противна, да се устав гради изнова. Решење у овом питању пашће данас. Влада је противна да се народна скупштина прогласи уставотворном. Краљ Ђорђе је пак изјавио, да он никада неће пристати, да се садања скупштина претвори у уставотворну Многи политичари чекају, да виде, какво ће становиште заузети Венцелос, који је најомиљенији човек у Грчкој. Венцелос је јуче приспео у Атину. Дочекали су га са великим слављем и посланици и грађанство. Венцелос је на поздрав одговорио дужим говором. У своме је говору истакао, како у интересу народа лежи, да сбелодани своју привржeност владалачком дому. По његову уверењу, народна скупштина мора остати само ревизионистичка и основе законодавства преудесити према захтевима модерна времена. Противан је, да се народна скупштина претвара у уставотворну. Он ће заједнички радити само са онима, који хоће да Грчку подигну морално и материјално и начине од ње чиниоца цивилизације на истоку. Говор Венцелосов је бурно поздрављен. Сад је сигурно, да ће се народна скупштина бавити само ревизијом устава, а неће се претварати у уставотворну.

Румуни и епископи. Арадска „Трибуна“ окупила је око себе кодо млађих румунских народњака. Тај лист у своме последњем броју у једном чланку голему ватру сипа на румунске епископе За румунске епископе зна се, да су позивани били, да са Куеновом владом уговоре споразум. Позивани су били — та у живој су нам памети Тисини говори за време земаљских избора — да румунски епископи стану на чело своме народу и да му они управљају народном политиком. Па су румунски епископи већ и јавно почели радити у том правцу. Али се румунски народ не одазиваше лако на позив својих епископа. Сад у листу „Трибуна“ млађи људи Румуни отворено нападају своје епископе. Пребацују им, зашто не успеше да нешто учине против извршења Апоњијева закона, него хоће прво да им народ на правно верује Млађи људи Румуни позивају народ да се отворено бори за своја права А у такој борби не могу му епископи бити вође. Епископи ће увек имати пред очима уске користи, користи сеништенства А те користи могу обезбеђивати само попуштањем и потпомагањем сваке владе, а на штету свога народа. На крају „Трибуне“ позива народ да стане уз своје синове, који немају друго пред очима но широку корист свог румунског народа. — Овако тај румунски лист.

Решена криза бугарске владе. — Криза у бугарској влади је решена. Влада Малинова остаје, само из ње иступају досадањи министар спољних послова Паприков и министар финансија Салабашев. Иступају дакле и ова два министра, који стоје најближе краљу Фердинанду. Паприков и Салабашев ићи ће на страну као посланици Бугарске. Министарство спољних послова преузео је министар председник Малинов а министарство финансија министар трговине Љапчев. Осим тога има и других промена. Досадањи министар унутарњих послова преузеће министарство железница, а на његово место долази министар просвете Мушанов. Именована су и два нова министра, Славејков за министра правде, а Молов за министра просвете.

Вести из места и са стране

Пријављен збор и дочек дра Славка Милетића.

У име одбора српске народне радикалне странке у Новом Саду пријављен је новосадској полицајној капетанији збор српске народне радикалне странке, који ће се одржати у Милаковој гостионици на Малу Госпојину у 11 часова пре подне Пријављено је уједно, да ће бирачи на Малу Госпојину на жељезничкој станици у 8 часова пре подне свечано дочекати посланичког кандидата дра Славка Милетића и допратити га у варош.

Самосталски кандидат — Рауховац.

Познато је целом свету, да су само сталци били прогласили најзваничније друштвени бојкот против бившег бана Рауха. То им наравно као окорелим политичким швиндлерима није сметало, да обијају бански праг. Један од таквих званичних поклоника бана Рауха био је и дивошки начелник Никола Фрушић. И тај стари куеновац који је у Мартинци ружио пок. Пају Јовановића — Србобрана, па барона Живковића, а 1906. најревнији кортеш пок. куеновца дра Тоше Недељковића, сада је самосталски кандидат за ердевички срез. Али нека, нека, нека се отворе очи оним окатим слепцима, који још нису провидели сав самосталски шеретлук. Што горе, то боље.

Црна незахвалност.

Матковићев и Слезаков лист доноси вест о избору управитеља српске велике гимназије новосадске За дра Душана Радића вели, да је својом педагошком способношћу, стручним знањем и тактичношћу обратио пажњу патроната на себе. Особито лепо говори мађарски, а своје мађарске осећаје показао је у више прилика. Слезак в лист жели му среће. — Тај исти лист хвалио је доскора Марка Вилића, а његове госе обећавали су Вилићу, да ће бити управитељ. А гле сада? Хвале Радића као да Вилић и не постоји на свету. Кажу, да се Марко срди и на Радовановића, те говори: Црна је то незахвалност!

Школовање деце у Угарској.

У Угарској има 279 045 деце, која не иду у школу, и то: 132.529 мушке и 143.516 женске деце. По народности деле се та деца овако: мађарске деце има 101.297, немачке: 12 148, словачке: 23.923, русинске: 22 389, румунске 95 436, хрватске: 3.230, српске: 8 477 разне: 8.608. Мађарска и румунска деца чине свака по 37% од укупног броја, а српске 3% Међутим, кад сравнимо број деце, која не иду у школу, са бројем душа сваке народности, онда видимо, да најгоре стоје у тим погледу Русини и Румуни. Код Румуна не иде у школу више од једне трећине деце, код Срба једна шестина, код Русина половина деце, код Мађара једна осмина, код Немаца једна двадесетина, код Словака једна десетина и т. д. Код Чивута не иде у школу једна десетина деце (понајвише у Горњој Угарској.)

Уче мађарски.

„Српски Рад“ јавља: У казанџијском сокаку чује се неки необичан звук. Све нешто: „чоколом а кезет“ (љубим руку), „мелтошагош“ (преузвишени), „нађшагош“ (велеможни) и „ајанлом магамат“ (препоручујем се). Наш поуздани извештава нас, да је чуо те речи и да их је неко тако слатко изговарао, као да пева, онако антифонским гласом. Међутим, са друге стране смо дознали, да је Радошевић набавио мађарски речник и онда нам је било све јасно: он учи мађарски — да пише у токе, на министра и да их (ако буде нужно) лично обрађложи, јер ако министар и не уважи у ток, треба бар да дозна, ко је то Тоша Аћимов, Глиша Пуђа, Ђока Девић, па тек Стева Исаилов. И кад то дозна, без сумње ће настати преокрет у целој, не само унутрашњој, него и спољашњој политици; може чак да се поремети цела европска равнотежа!.....

Буде Будисављевић као просветитељ

„Српском Раду“ пише пријатељ из Подлужја: Све странке, кад дођу на управу, на најодговорнија места међу своје најбоље људе, само сталци што раде тумбе Тако су у новом митрополитском школском савету одбили молбу једног свештеника из Доњег Срема, који је молио, да му кћери дозволе, да полаже други разред, сад у септембру, (а први је одлично свршила), па да пређе у трећи. Устао је Буде и доказивао, да то не треба дозволити, јер јој је отац на доброј парохији (V кл.) и може издржати четири године, школујући дете. (Добро што није рекао, да јој неће сметати солдачија!) А хоће ли та година сметати другој сестри или брату? То премудри Буде није хтео да промисли, него је хтео да на пакости мало, јер је тај попа — радикал! Благо нама са таком управом и таким просветитељима.

Против скупоће меса.

У Грацу је одржан велики збор на коме је било 10.000 душа. Решено је, тражити од аустријске владе, да одмах дозволи на дуже време увоз меса и живе стоке из Аргентиније, да се промени трговачки уговор са Србијом тако, да се месо и стока може довозити без икаквог ограничења. Траже се уједно олакшице за довоз меса и стоке и укидање потрошаринске порезе. — Ето, како се свршило Ерентало разметање са затворењем српске границе.

Упис у школу 1910.—11.

У српску вишу девојачку школу у Новом Саду уписало се на почетку школске 1910—11. године 144 ученице: у I. разред 48 ученица, у II. р. 38, у III р. 21, у IV. р. 37. Од ових је родом из Новог Сада 27 ученица, а са стране 117 ученица. — 1909.—10. године било је почетком године уписано 136 ученица, а из Новог Сада 21. — 1908. 9. године било је 118 ученица, од ових из Новог Сада 23 ученице.

Шта стају ратови.

Врло давно је Монтекуколи изрекао, да за вођење рата треба три ствари: Новац, новац и новац. Тада се пак није још ни слутило, колико ће данашњи ратови гутати новаца. Неки статистичар је израчунао, колико су новаца прогутали ратови новијег времена. Када је избио енглеско бурски рат године 1895., Енглези су рачунали, да ће тај рат трајати пет месеци и да ће их стати 250 милиона. Међутим је рат трајао 2 године и 6 месеци и прогутао је своту од 5 милијарди и 280 милиона круна. У руско-јапанском рату Руси су потрошили 3 милијарде и 591 милион, а Јапанци 3 милијарде и 30 милиона, јер су ратовали тако рекући код куће. Када би данас избио какав рат, тешко је рећи, колику би грдну количину новаца прогутао Али неки Немац покушао је да израчуна и то. По рачуну тога Немца, кад би 3 милиона немачких војника било на бојишту, то би Немачку тај рат стајао дневно 22 милиона франака, рачунајући дневни трошак сваког војника у 2 и по франка. Према томе, да рат траје месец дана, Немачка би потрошила 675 милиона, а када би се рат протегао кроз годину дана, потрошила би 8 милијарди и 212 милиона У случају мобилизације, требало би Немачкој већ првих дана свота од 3 милијарде и 50 милиона. Толико би, наравно морала потрошити и противничка страна. Данашњи рат прогутао би дакле огромно благо.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

Нови Сад 7 септембра 1910. године.

Пшеница прве каквоће стара — к — п до — к —
Пшеница нова 19 к 20 п до — к — п.
Пшеница средња 18 к 40 п — до к — п.
Пшеница лакша 17 к 60 п до к — п.
Наполица н ва — к п до — к. — п.
Јечам стари 12 к 20 п. до — к - п.
З б нова 15 к 20 п до — к — п.
Кукуруз у зрну 12 к 20 п до — к — п.
Кукуруз у клипу н в 6 к 40 п до — к — п.
Маст 176 к п до — к — п.
Сланина 174 к — п до — к — п.
Сланина пушена 174 к — п до — к — п.
Пасуљ бели 20 к 40 п до — к — п
Пасуљ жути 22 к 60 п до — к — п
Кукуруз — к — п до — к — п

све од 100 кила

ИЗБОР У СРЕТСТВИМА ЗА ЧИШЋЕЊЕ.

Природна ФРАНЦ ЈОСИФОВА горка вода јавља се *између свију признатих лековитих вода у средњој Европи као доказана са најбогатијом садржином растварајућих и чистећих соли.* Њен утицај постизава, нарочито према вештачким солима, већ при употреби мале количине (просечно ½ винске чаше) велику сигурност.

„Франц Јосифова" горка вода заслужује нарочито признање, јер не слаби прева, као што је то случај код већине пилула за чишћење, таблета, тинктура, тајних срестава свију врста, којем се лајици на своју велику штету служе

Природна „Франц Јосифова" горка вода има јер уједно двоструки угљено кисеони натрон садржи, ретку предност, да се дуго времена може употребљавати без да варење поремећава. Заузима дакле с правом прво место међу срествима за чишћење 342 2—2

Гвожђарско-шпецерајска трговина
Јов. Костића
у Митровици

потребује доброг, солидног млађег помоћника, нарочито гвожђарској струци вешта. Ступање одмах или по погодби. Захтев плате ваља означити. 1252 3—3

ПРЕДАЈА РАДЊЕ

Услед већег подузећа

ПРЕДАЈЕ СЕ

шпецерајска трговина **у Инђији са годишњим прометом од 20 000—30 000 кр.** Потребан капитал од 2000 кр, кирија јефтина.

Поближе у администрацији „Заставе".
1260 2—3

ТРАЖИ СЕ
ВАСПИТАЧИЦА

код деце свршена **српска учитељица**, само које перфектно владају немачким језиком, нека се изволе лично представити у **Лаша Кошута улицу број 33. I. спрат.**
1259 2—2

ТРГОВИНА ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА
Ж. Јефремовића
у ПАНЧЕВУ

потребује вештог и

СОЛИДНОГ ПОМОЋНИКА.

Самостални и озбиљни младићи могу рефлектирати. Изискује се знање, српског, мађарског, романског и немачког језика
1255 2—3

Централни биро
Ђоже Димитријевића
агенција за куповину и продају
непокретности

БЕОГРАД. Краља Милана ул бр. 36 — Теразије.

Посредује при куповини и продаји кућа и плацева у Београду. Посредује при продаји рудника страним друштвима. Посредује при продаји шума и већих пољских добара из Србије: њива, ливада, винограда и т. д.
1192 7—10

ПУШИТЕ И ЗАХТЕВАЈТЕ
најбољи и најздравији цигар папир

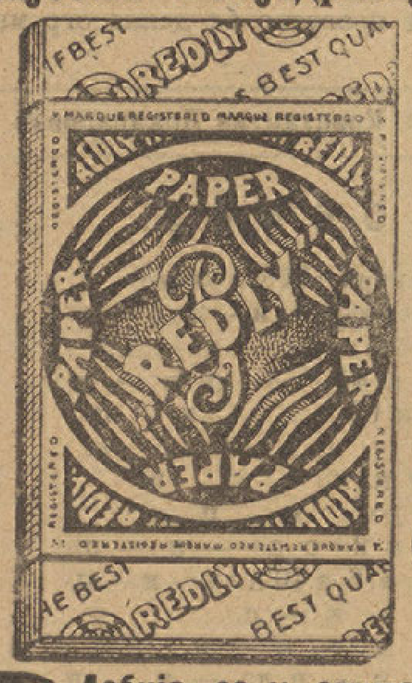

‚Redly'

Добија се у свима трфикама.
1604 70 00

ПРОДАЈЕ СЕ
ФАБРИКА СОДЕ ВОДЕ.

Због слабости здравља продајем своју скоро нову фабрику соде воде и крахера. Промет око 9000 круна годишње. За услове обратити се власнику

Јовану Бранковићу
Шимановци (Срем).

1236 3—3

Земља на продају.

За 10.000 круна нуди се у Срему, у митровачком котару поред Саве, где ће се железница као и савски насип отпочети градити, 15 јутара земље са кућним плацем и једном зградом, тако да половицу може на више година са каматом дуговати, а може и амортизацијони зајам на исту земљу подићи на 25 до 40 година. Озбиљни купци нека се јаве одмах на администрацију овога листа 1261 2 6

ГЛАЈХЕНБЕРГ

купатило посетите, ако болујете од катара у носу, грлу, дишућим органима, стомаку, бронхијалу и т. д., или ако патите од бубрега бешике, срца, астме, као и од малокрвности и т. д

Ни једно лечилиште у Аустрији нема тако благо поднебље!

Препоручујемо пак само хришћански хотел.

Хотел Вила Стирија.

Диван изглед, тераса, ресторација са изврсном кујном уз најумеренije грађанске цене. Послуга у народном штајерском оделу. Врло пријатно боравиште. Зрачне и чисте собе почев од 1 круне па на више Захтевајте ценовнике и проспекте. Дописивање немачки. — Од 10 августа до конца септембра знатан попуст 746 20—20

У ПАЖЊУ!!!

Захваљујући се својим досадањим штованим муштеријама на поклоњеном ми поверењу, сам обратити пажњу цењ грађанству из места и околине, да сам за наступајућу

јесењу и зимску сезону

снабдео своју радњу најмодернијим енглеским женским штофовима за костиме, чојом, француским, фланелом, казином, порхетом; имам велик избор: завеса, гарнитура, тепиха, платна кончана и памучна у свим ширинама, јоргана, мерама берлинерских, плишаних и свилених и т. д.

Нарочито сам добио велику количину

МУШКИХ ШТОФОВА

за одела, врс капуте (Überrocke)

Лоднова и Пашмастона

за зимске капуте.

Препоручујући се најучтивије пажњи штованог грађанства, молим га да се у свом сопственом интересу изволи лично уверити о истиности мојих навода и да се заиста

најјефтиније и најбоље

може пазарити у мојој радњи.

С одличним поштовањем
ДУШАН С МАРКОВИЋ
код „Сремца", Нови Сад
Кошут Лајош ул. 37.

1249 2—4

ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА КОД „АНЂЕЛА ЧУВАРА"
МАТИЈЕ ЛЕВИ и ДРУГА
У НОВОМ САДУ.

Уповорујемо учтиво поштоване муштерије из Новог Сада и околине на наш сталан

велики избор у помодној роби

као на наша призната добра **платна, чаршаве, и све врсте платнене робе.**

Велики избор, **тепиха, завеса, креветских гарнитура, блуза, жипона, и женскога рубља.**

ПОТПУНЕ ОПРЕМЕ ЗА НЕВЕСТЕ.

Сопствени производ **јоргана и матраца. Рубље** за институте.

Мустре бесплатно и франко. Поруџбине почевши од 20 круна, поштом франко.

587 19—26

„ЕСЕНЦИЈА
КАЛИСУЛФОГВАЈАКОЛ".

Од многих лечника препоручено средство за лечење дишућих органа. Са успехом лечи плућне болести, катар, туберкулозу, (сушицу) и шкрофуле; ствара апетит, утиша ва кашаљ, отклања грозницу и ноћно знојење; поправља уопште телесну снагу и болесника приметно опоравља

Цена је флаши 2 круне.

Пазите на заштитну марку „замишљеног старца".

Добије се у апотеци

Ст. Поповића, апотекара
Nagyteremia Torontal m.
1767 75—

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.